

СТАНОВИЩЕ

От проф.дн Красимира Петрова

ВТУ "Св.Св. Кирил и Методий"

на дисертационен труд за придобиване на образователна
и научна степен "доктор"

Област на висше образование: 3. Социални, стопански и правни науки,

Професионално направление: 3.2 Психология;

/Възрастова и педагогическа психология/,

разработен в Югозападен Университет „Неофит Рилски“,

Философски факултет, Катедра "Психология"

**ТЕМА: „ ЛИЧНОСТНИ ОСОБЕНОСТИ НА ОНКОБОЛНИ ЖЕНИ ОТ
РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЯ“**

Дисертант: Ана Чучкова

Научен ръководител: доц. д-р Русанка Манчева

1. Данни за дисертанта.

Образователната подготовка и научното творчество на дисертантката пряко кореспондират с проблематиката на разработката. С оглед тематичната област на дисертацията, оценявам нейния характер като интердисциплинарен. Като психолог и социален педагог приемам, че водещо значение има нейното университетско образование, както и допълнителните квалификационни програми. Други аргументи за теоретичната и практическа подготвеност на автора представляват съпътстващите академичното ѝ развитие квалификации, участието в проекти и лични умения и компетенции.

Публикациите и участията на дисертантката в научни форуми съответстват на минималните изисквания за придобиване на научната степен "доктор". Цитираните към документацията 2 научни разработки приемам като съответстващи на дисертационната проблематика.

2. Данни за докторантурата.

Научно-изследователската и практическа дейност на докторантката съответстват на нейната ангажираност по цялостните характеристики на дисертационната процедура. Реализираните методически основи на изследването са резултат на аналитична последователност. По отношение

на дисертационната процедура няма допуснати нарушения на нормативните изисквания.

3.Данни за дисертацията и автореферата.

Актуалност на дисертационния проект:

Към настоящия момент онкологичните заболявания приоритетно се разглеждат като болестни състояния, обект и предмет на медицинската практика, с преобладаваща значимост на медикаментозното и оперативното лечение. На този фон, без да се отрича необходимостта от психологическа и социална подкрепа, целенасочените наблюдения показват, че тези дейности са фактически незаслужено подценявани - образно казано "ако не помогнат, няма да попречат". Оспорвайки тази стереотипизирана представа, дисертантката справедливо отбелязва, че в клиничната практика се игнорира ролята на личностния и социален фактор за разпространението, а следователно и за лечението на онкологичното заболяване. От тази позиция, тя аргументира и своето виждане, че *„Личностният потенциал и житейските събития предопределят развитието на болестта и нейните фази, както и ефектите от прилаганото медикаментозно лечение, както в изследователски, така и в практичен план“*. На тази плоскост дисертационното изследване насочва анализа на раковите заболявания към единството между психосоциалните фактори и биологичните дадености на хората като предпоставка за онкологични заболявания. По такъв начин дисертантката адекватно формулира и главната цел на изследването "да обогати знанията за личностните характеристики на вече болни жени с диагноза „рак на гърдата“, което ще помогне за повишава ефективността на лечението на болестта, общуването с пациента и определяне на рисковите личностни фактори за възникване и развитие на болестното състояние"

Обща характеристика на разработката:

Дисертационният труд съответства на необходимия минимум за този формат разработки. Състои се от увод и постановка на изследването, първа глава – теоретична, с четири подчасти, втора глава - дизайн на експериментално изследване, с описание на използваната методология и трета глава - анализ на резултатите, изводи и препоръки, заключение, използвана литература и 5 приложения. Текстовият обем на труда е 139 страници, използваната литература съдържа 110 източника /от които - 55 на кирилица и 55 на латиница/.

Изследователските резултати са илюстрирани чрез 11 таблици и 16 графики.

Разработката представлява научна заявка за очертаване границите и изясняване на съдържателните характеристики, причините, факторите и условията, провокиращи многообразието от варианти на **ЛИЧНОСТНИ ОСОБЕНОСТИ НА ОНКОБОЛНИ ЖЕНИ ОТ РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА**, което спорид мен, има интернационален аспект. На този фон, се предлага и анализ на специфичните методически възможности за оказване на помощ и подкрепа на тяхната личностна стабилизация - чрез използването на психотерапевтични техники – помощ, разбираана приоритетно като разкриване, мобилизиране и активизиране на личностния ресурс в процеса на преодоляване и рехабилитация на психологическите и поведенчески ефекти от болестното състояние в условията на защитена среда. Разкрива се и динамиката на основни личностни и поведенчески характеристики на онкоболните жени, като изходна позиция в процеса на социално-адекватна личностна промяна. Допълнителен аргумент за актуалността на разработката е променящата се ситуация в съвременното общество и многообразието от съответстващи социалната промяна психологически, поведенчески и организационно-институционални ефекти в условията на здравната помощ.

Обща характеристика на разработката:

- Структурата е класическа, систематизирана, с пропорционалност в обема на текста.
- Дизайнът на проведеното проучване задоволява мащабите на този формат изследване. Изследователската методика е разработена, с валидизиран инструментариум, което подкрепя вярността на изводите.
- Представени са набрани емпирични данни, подкрепени с илюстративна визуализация.
- Обобщенията и изводите от изследователските търсения са ясно формулирани, логически представени и обосновани.

Обобщение:

Дисертационната разработка съответства на изискванията на Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени във ВУЗ. Отличава се с неоспорвана степен на готовност за внедряване в практиката. Изследването е проведено чрез валидизирани методи за събиране на информация. Използваният език е прецизиран и четивен. Авторефератът е коректно разработен и дава достатъчно обобщена информация за цялостния научно-изследователски труд.

Резултатите от проведеното теоретико-методологическо проучване разкриват историческата обусловеност и духовно-ценностното основание като детерминанти, цели, задачи, принципи, съдържание, концепции, теории, модели, форми на психологическата теория и тяхното място в клиничната и психологическа практика.

4. Приносни характеристики:

В заключителната част на автореферата А.Чучкова е приложила набор от приносни характеристики на дисертационния проект представляващи „новост за науката“, „популяризиране и обогатяване на съществуващи знания“ и „възможности за внедрявания в практиката“ които приемам и коментирам:

- Изяснени са на личностните характеристики на жените с онкологични заболявания в Република Македония, което е валидно и за целия балкански регион;
- Направен е сполучлив опит за изграждане на личностен профил на жени, болни от „рак на гърдата“;
- Статистически е потвърдена връзката между личностните характеристики и изследвания тип онкологично заболяване;
- Популяризирани са познати и иновационни идеи за психотерапевтична и психопрофилактична работа на специалистите, работещи с онкологични заболявания

5. Бележки и препоръки:

- Доколкото специалността „Психология“ съответства на необходимостта от специализирани специалисти в областта на здравеопазването и клиничната практика, авторката би могла още по-настоятелно да отстоява нейната значимост в полето на приложна дейност на доболничната, болнична и рехабилитационна практика - респ. пазара на труда.
- Препоръчвам на авторката да насочи творческите си търсения и към консултативната и психотерапевтичната практика, касаеща подкрепа на семействата и близките на лица с онкологични заболявания– проблем, който има обяснимо настояще и бъдеще в европейската практика.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ:

Разработката съответства на стандарта и изискванията, отнасящи се до формата на докторско изследване. Като имам предвид издържаността и практико-приложна стойност на дисертационния труд, препоръчвам на научното жури да гласува за присъждане на образователната и научна степен “доктор” по професионалното направление 3.2 Психология (Възрастова и педагогическа психология), като заявявам моя положителен вот.

21.08.2017.

В.Търново

Проф.дн Красимира Петрова: